

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 2Co/139/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6120405704
Dátum vydania rozhodnutia: 20. 07. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Oľga Mičietová
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2023:6120405704.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Košiciach v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Oľgy Mičietovej a sudkýň JUDr. Anny Slovinskej a JUDr. Zuzany Matyiovej v spore žalobcu A. B., nar. XX.XX.XXXX, C., D. XX, zastúpeného AK JUDr. JCLic. E. B., F., s.r.o., Košice, Južná trieda 28, proti žalovanému Mestu Košice, Košice, Tr. SNP 48/A, o zaplatenie 616,12 eura s príslušenstvom, o odvolaní žalobcu proti rozsudku Okresného súdu Košice II sp.zn. 44C/89/2020 z 25. apríla 2022

rozhodol:

P o t v r d z u j e rozsudok.

Stranám náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a.

o d ô v o d n e n i e :

1. Okresný súd Košice II (v ďalšom „súd prvej inštancie“, prípadne „súd“) napadnutým rozsudkom zamietol žalobu a žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania proti žalobcovi v rozsahu 100%.

2. V odôvodnení o.i. uviedol, že sa žalobca domáhal proti žalovanému zaplatenia 616,12 eura spolu s príslušenstvom titulom náhrady za zriadenie vecného bremena za užívanie nehnuteľností nachádzajúcich sa v k.ú. G., zapísaných na LV č. XXXX ako parcela KN-E č. 1480/2 – zastavaná plocha a nádvorie o výmere 146 m², patriacich do výlučného vlastníctva žalobcu, na ktorých sa nachádza miestna komunikácia Želiarska. Odplatu titulom zriadenia vecného bremena žiadal žalobca za obdobie od 4.10.2019 do 4.10.2020. Mal za to, že na miestnu komunikáciu, ktorá prešla do vlastníctva žalovaného, sa vzťahuje zákon č. 66/2009 Z.z. V otázke odplatnosti vecného bremena poukázal na ustálenú judikatúru všeobecných súdov, podľa ktorej za vecné bremeno podľa zák. č. 66/2009 Z.z. je odplata vo forme opakujúcich sa plnení. Dal do pozornosti súdu rozhodnutie Okresného súdu Košice I sp.zn. 13C/37/2019 z 19.2.2020, kde v totožnej veci súd zaviazal žalovaného plniť odplatu za vecné bremeno tri roky dozadu do 3.10.2019, pričom v tomto konaní sa žalobca domáha odplaty za ďalšie obdobie od 4.10.2019.

Žalovaný nepoprel, že na pozemku žalobcu sa nachádza miestna komunikácia v jeho vlastníctve, avšak s tým, že v jeho prospech vzniklo na základe zákona č. 66/2009 Z.z. vecné bremeno zakladajúce právny titul jeho užívania. Mal za to, že zákon nerieši, či za vecné bremeno zriadené v zmysle § 4 zákona č. 66/2009 Z.z. patrí aj náhrada, vychádzajúc zo súkromnoprávnej úprav vecných bremien (§ 151n a nasl. Občianskeho zákonníka) zastal názor, že so zriadením vecného bremena nie je nerozlučne spätá povinnosť poskytnúť náhradu. K záveru o povinnosti poskytnúť náhradu za zákonom zriadené vecné bremeno tvrdil, že nie je možné dospieť ani odvolaním sa na článok 20 ods. 1 a 4 Ústavy SR a toto nie je možné preklenúť ani odvolaním sa na ústavne konformný výklad v záujme rešpektovania článku 152 ods. 4 Ústavy SR. V prípade zriadenia vecného bremena na základe zákona č. 66/2009 Z.z. sa v žiadnom prípade nejedná o nútené obmedzenie vlastníckeho práva, ale o úpravu zákonných medzí základného práva vlastníť majetok tak, ako to predpokladá aj článok 13 ods. 2 Ústavy SR.

Žalobca vo vyjadrení k vyjadreniu žalovaného uviedol, že súd už v totožnej veci zaviazal žalovaného zaplatiť mu - žalobcovi odplatu za tri roky dozadu do 3.10.2019, a teda v súlade s princípom právnej istoty má žalobca legitímne očakávania, že v tomto konaní bude rozhodnuté rovnako. Nestotožnil sa s názorom žalovaného, odkazujúceho na zmenu rozhodovacej praxe, podľa ktorej odplata za vecné bremeno je jednorazová a uviedol, že Krajský súd v Košiciach pokračuje v rozhodovacej praxi tak, ako to bolo pred rozhodnutím Najvyššieho súdu SR z 30.11.2019 sp. zn. 8Cdo/17/2019, a teda vlastníkom pozemku patrí náhrada za vecné bremeno v zmysle zákona č. 66/2009 Z.z. v podobe opakujúcej sa odplaty, pričom poukázal na rozhodnutie Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 6Co/91/2020 z 20.7.2021, sp. zn. 9Co/72/2020 z 12.5.2021, či sp. zn. 3Co/58/2020 zo 7.7.2021.

Súd vykonaným dokazovaním zistil skutkový stav, v zmysle ktorého je žalobca výlučným vlastníkom nehnuteľností nachádzajúcich sa v k.ú. G. zapísaných na LV č. XXXX, a to parcely KN-E č. 14802 – zastavaná plocha a nádvorie o výmere 146 m², na ktorom pozemku žalobcu sa nachádza miestna komunikácia Želiarska, za užívanie ktorej sa žalobca domáha náhrady za obdobie od 4.10.2019 do 4.10.2020. Súd zistil, že na základe Protokolu o prechode nehnuteľného majetku Správy mestských komunikácií Košice na Mesto Košice v zmysle zákona č. 138/1991 Zb. z 11.1.1993, z odovzdávajúceho subjektu Správa mestských komunikácií Košice prešla miestna komunikácia I. triedy s názvom Želiarska do vlastníctva mesta ku dňu účinnosti zákona, t.j. k 1.5.1991. Vymedzil, že sporným medzi stranami bolo právne posúdenie charakteru odplaty.

Zistený skutkový stav súd posúdil podľa § 1, § 2 ods. 1, 2, § 3 ods. 1, § 4 ods. 1, 2 zákona č. 66/2009 Z.z., § 151n ods. 1, § 151o, § 128 ods. 2, § 100 ods. 1, § 101 ods. 1 Občianskeho zákonníka.

V súvislosti s otázkou vymedzenou ako spornou medzi stranami uviedol súd, že Najvyšší súd SR v uzneseniach sp. zn. 2Cdo/194/2018 z 26.8.2019, sp. zn. 8Cdo/17/2019 z 30.11.2020 a najnovšie sp. zn. 1Cdo/99/2019 z 26.1.2022 riešil otázku, či vlastníkom pozemku, na ktorom viazne zákonné vecné bremeno v zmysle zákona č. 66/2009 Z.z. má nárok na primeranú náhradu za nútené obmedzenie vlastníckeho práva vo forme pravidelných platieb primeranej náhrady počas trvania núteného obmedzenia a či existuje ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré by bránilo požadovať náhradu za obmedzenie vlastníckych práv zákonným vecným bremenom podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z.z. vo forme opakujúceho sa plnenia.

V naznačených súvislostiach poukázal na to, že zmieňovaná judikatúra najvyššieho súdu, akceptovaná ústavným súdom (sp. zn. IV. ÚS 539/2020 z 28.10.2020) dospela k záveru, že ak právo na náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z.z., kde sa súdna prax ustálila (rozsudok NS SR z 24.3.2015 sp. zn. 7Cdo/26/2014, ako aj rozsudok zo 14.4.2016 sp. zn. 3Cdo/49/2014) vzniklo ex lege jednorazovo tomu, kto bol vlastníkom zaťaženého pozemku ku dňu účinnosti zákona, nemôže byť tomu inak ani pri zriadení vecného bremena podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z.z. Ak tieto legálne (zákonné) vecné bremená majú všetky jednotiace znaky, t.j. ide o obmedzenie vlastníckeho práva založené verejnoprávnymi normami kogentného charakteru s významným prvkom súkromnoprávnym, okruh oprávnených subjektov je vymedzený druhovo a nezapisujú sa do katastra nehnuteľností, vyjadrené v zhodnej právnej úprave, nemôže byť tomu inak ani v súvislosti s finančnou náhradou za obmedzenie vlastníckeho práva.

Súd konštatoval, že finančná náhrada za vznik vecného bremena je teda jednorazová, nemá charakter opakovaného plnenia. V súvislosti s poukazovaním žalobcu na rozhodnutia Krajského súdu v Košiciach, ako aj na vydaný rozsudok Okresného súdu Košice I sp. zn. 37C/37/2019 (zrejme správne 13C/37/2019 – pozn. odvolacieho súdu) z 19.2.2020 týkajúci sa totožnej veci, konštatoval súd, že ním uvedené rozhodnutia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky predstavujú ustálenú rozhodovaciu prax, keďže túto predstavujú aj rozhodnutia najvyššieho súdu, v ktorých bol opakovane potvrdený určitý právny názor. Ustálenou súdnou praxou nie sú rozhodnutia na úrovni okresných alebo krajských súdov. Mal za to, že pre odklon od tejto súdnej praxe nepostačuje ani poukaz žalobcu na princíp právnej istoty, nakoľko súdna prax sa vo vzťahu k zákonu č. 66/2009 Z.z. ustálila po vydaní tohto rozsudku v totožnej veci.

Súd právne uzavrel, že vecné bremeno v prospech žalovaného na pozemku vo vlastníctve žalobcu vzniklo zo zákona ku dňu 1.7.2009, pričom žalobca si ako vlastníkom pozemku v zmysle ustanovení Občianskeho zákonníka o premlčaní neuplatnil nárok na odplatu v lehote 3 rokov od jeho vzniku, t. j. do 1.7.2012, jeho právo sa premlčalo; z dôvodu premlčania sa súd bližšie nezaoberal výškou náhrady.

Súd tak v súlade s rozhodovacou praxou najvyššieho súdu dospel k záveru, že odplata za obmedzenie vlastníckeho práva je jednorazová, a nakoľko žaloba bola doručená na súd až dňa 14.10.2020, právo na jej zaplatenie sa premlčalo, a preto súd žalobu zamietol.

O trovách konania rozhodol súd tak, že na základe úspechu žalovaného v spore, priznal mu nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu proti žalobcovi, ktorý v konaní úspech nemal. Dodal, že nevidel priestor pre aplikáciu § 257 CSP.

3. Proti rozsudku včas podal odvolanie žalobca, ktoré odôvodnil tým, že konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 365 ods. 1 písm. d/ CSP), súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam (§ 365 ods. 1 písm. f/ CSP) a rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 365 ods. 1 písm. h/ CSP).

Namietol, že žaloba bola podaná v čase konštantnej rozhodovacej praxe súdov (trvajúcej 10 rokov), podľa ktorej odplata za vecné bremeno podľa zákona č. 66/2009 Z.z. patrí vo forme opakujúceho sa plnenia. Odvolávajúci sa na princíp právnej istoty argumentoval, že mal legitímne očakávanie, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s konštantnou rozhodovacou praxou, ktorá bola pred podaním žaloby, pričom označil množstvo rozhodnutí, tak súdov prvej inštancie ako aj súdov odvolacích. Mal za to, že v právnom štáte musí vedieť, ako budú súdy v obdobných prípadoch rozhodovať. Cieľom zákona č. 66/2009 Z.z. je vyporiadať vlastnícke vzťahy k pozemkom, na ktorých majú obce a samosprávne kraje postavené stavby, a preto ak sa budú súdy rozhodovať spory tak, že odplata za vecné bremeno je jednorazová (teda premlčaná) už nič nedonúti obce a samosprávne kraje vyporiadať pozemky, a teda nikdy nedôjde k usporiadaniu vlastníckych vzťahov k pozemkom. Rozhodovacou činnosťou súdov sa úplne popiera účel a význam zákona č. 66/2009 Z.z.

Namietol voči názoru súdu prvej inštancie, ktorý aplikujúci zákon č. 66/2009 Z.z. v súvislosti s odplatou za vecné bremeno zriadené týmto zákonom uviedol, že rozhodovacou činnosťou Najvyššieho súdu SR je ustálené, že zaň patrí jednorazová odplata. Toto konštatovanie súdu nemal za pravdivé.

Citujúc Ústavný súd SR k problematike odplaty za vecné bremeno podľa zák. č. 66/2009 Z.z., ktorý v bode 11. uznesenia sp. zn. IV. ÚS 430/2021-47 zo 7.9.2021 uviedol, že „pokiaľ sťažovatelia argumentujú neprípustnosťou dovolania poukazujúc na uznesenie Najvyššieho súdu SR č.k. 8Cdo/17/2019 z 30. novembra 2020, ústavný súd podotýka, že vydanie tohto uznesenia ešte neznamena, že ide o ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu“. Žalobca mal za to, že tak samotný ústavný súd konštatoval, že rozhodnutie najvyššieho súdu sp. zn. 8Cdo/17/2019, na ktoré poukázal v odôvodnení svojho rozhodnutia súd prvej inštancie, s tým, že ide o ustálenú rozhodovaciu prax, podľa ústavného súdu, aj keď ide o rozhodnutie Najvyššieho súdu SR, hneď nepredstavuje ustálenú rozhodovaciu prax. Žalobca argumentoval, že naopak ustálená rozhodovacia prax bola taká, že odplata za vecné bremeno podľa § 4 zákona č. 66/2009 Z.z. je opakujúca sa. Označil v tejto súvislosti konkrétne rozhodnutia okresných aj krajských súdov. Dôvodil, že aj preto podával žalobu a mal legitímne očakávanie, že súd aj v jeho spore rozhodne tak, ako rozhodol vo vyššie uvedených sporoch.

Čo sa týka § 4 zákona č. 66/2009 Z.z. konštatoval, že zákonodarca zriadil vecné bremeno zákonom. Uviedol, že jednou z materiálnych podmienok obmedzenia vlastníckeho práva je poskytnutie primeranej náhrady. Zákonodarca v zákone č. 66/2009 Z.z. nestanovil primeranú náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva, keďže nič nehovorí o odplate za zriadené vecné bremeno. Poukázal na to, že Ústavný súd hovorí, že „zásah do vlastníctva, ktorý sa udeje bez splnenia jednej podmienky určenej čl. 20 ods. 4 Ústavy, vždy odporuje Ústave SR (PL ÚS 42/2015, bod 38.)“.

Žalobca mal za to, že zákonné ponechanie otázky primeranej náhrady na rozhodnutie súdu, nespĺňa ani požiadavku vedomosti o výške primeranej náhrady, ani požiadavku včasnosti poznania o okamihu, v ktorom vlastník dostane primeranú náhradu. Teda zákonodarca nemôže ponechávať výklad zákona iba na judikatúru, lebo v takom prípade je to v rozpore s princípom právnej istoty a v rozpore s princípom právneho štátu. Čo sa týka judikatúry, podotkol, že aj tá spočiatku bola rôzna, súdy najskôr riešili otázku, či za vecné bremeno zriadené § 4 zákona č. 66/2009 Z.z. patrí odplata alebo nie. Dodal, že v súčasnosti je už judikatúra jednotná, a to, že za vecné bremeno zriadené zákonom č. 66/2009 Z.z. patrí vlastníkom pozemkov odplata. Citujúc (neoznačil zdroj): „Najvyšší súd vo svojom rozhodnutí sp. zn. 3Cdo/49/2014 konštatoval, že finančná náhrada za zriadenie vecného bremena podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z.z. je nepochybne majetkovým právom osoby, ktorá je povinným subjektom z vecného bremena. Predmetné bremeno vzniká „in rem“, vzťahuje sa na každého vlastníka zaťaženého pozemku bez ohľadu na spôsob zmeny vlastníctva. Finančná náhrada za vznik vecného bremena je nepochybne jednorazová; nemá teda charakter opakovaného plnenia“, uviedol, že v danom prípade išlo o zriadenie vecného bremena podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z.z. a nie o zriadenie vecného bremena podľa zákona č. 66/2009 Z.z. Uviedol, že podstata rozhodnutia Najvyššieho súdu SR, na ktoré poukázal súd prvej inštancie v odôvodnení rozsudku spočívala v tom, že „vyslovený právny názor v rozsudku z 24. marca 2015 sp. zn. 7Cdo/26/2014, ako aj v rozsudku zo 14. apríla 2016 sp. zn. 3Cdo/49/2014, ktoré sa týkali priznávania primeranej náhrady za zriadenie vecného bremena podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z.z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov je plne prijateľný a použiteľný aj na priznávanie primeranej náhrady za zriadenie vecného bremena podľa zákona č. 66/2009 Z.z.“

S takýmto právnym názorom Najvyššieho súdu SR sa žalobca nestotožnil, odvolajúc sa na výklad zákona, cieľ, pre ktorý bol zákon schválený, dôvod, pre ktorý bolo zriadené vecné bremeno a jeho časové trvanie. Cieľom zákona č. 66/2009 Z.z. bolo vyporiadať vlastnícke vzťahy k pozemkom, na ktorých obce a samosprávne kraje mali postavené stavby, a to zámenou zmluvou alebo prostredníctvom pozemkových úprav. Namietol, že Najvyšší súd SR ani Ústavný súd SR sa v žiadnom svojom rozhodnutí nezaoberali otázkou, prečo bol zákon č. 66/2009 Z.z. schválený, čo bolo jeho cieľom a zmyslom, čo mal žalobca pre správny výklad zákona za veľmi potrebné a dôležité. Dôvodil, že ak by odplata za vecné bremeno mala byť jednorazová, tak už nič nedonúti obce a samosprávne kraje, aby pristúpili k vyporiadaniu vlastníckych vzťahov k pozemkom pod ich stavbami. Výklad zákona č. 66/2009 Z.z. týkajúci sa odplaty za vecné bremeno, aký podal Najvyšší súd SR v uznesení a osvojil si ho i súd prvej inštancie, je v rozpore s cieľom a zmyslom zákona.

Argumentoval, že zákonodarca prostredníctvom zákonnej úpravy dal možnosť obciam a samosprávnym krajom usporiadať vlastnícke vzťahy k pozemkom pod ich stavbami už pred schválením zák. č. 66/2009 Z.z. a to vyvlastnením alebo prostredníctvom pozemkových úprav (§ 141 zák. č. 50/1976 Zb. Stavebný zákon, § 11 ods. 24 zák. č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva v pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách, ako aj § 24a zák. č. 135/1961 Zb. Cestný zákon).

Tvrdil, že vlastníci pozemkov tak nemajú žiaden právny prostriedok, aby donútili obce a samosprávne kraje k usporiadaniu vlastníckych vzťahov. Navrhoval odkúpenie pozemkov alebo zmenu pozemkov, ale žalovaný s ničím nesúhlasil. Mal za to, že opakovaná náhrada za vecné bremeno podľa § 4 ods. 1 zák. č. 66/2009 Z.z. má v tomto prípade charakter donucujúceho prostriedku proti vlastníkovi stavby, aby tento vysporiadal majetkové vzťahy v súvislosti s obmedzením vlastníckeho práva vlastníka pozemku. Tvrdil, že ak by chcel zákonodarca zriadiť vecné bremeno s jednorazovou odplatou, tak by to bol zakotvil priamo do zákona, tak ako to urobil v iných zákonoch. Zákonodarca však ani len nehovoril o odplate, lebo cieľom zákonodarcu nebolo definitívne vyriešenie situácie zriadením vecného bremena, ale cieľom je usporiadanie vlastníckych vzťahov k pozemkom pod stavbami. Mal za to, že zákonodarca predpokladá, že v blízkom čase dôjde k usporiadaniu vlastníckych vzťahov k pozemkom pod stavbami. Preto odplata by mala byť opakujúca sa až do usporiadania vlastníckeho práva.

Následne v časti IV. odvolania žalobca ďalej dôvodil, prečo by odplata mala byť vo forme opakujúceho sa plnenia.

A to poukázal na to, že do účinnosti zák. č. 66/2009 Z.z. súdy priznávali vlastníkom pozemkov pod stavbami obcí vydanie bezdôvodného obohatenia vo výške nájomného; nájomné mali platiť obce a samosprávne kraje tým vlastníkom pozemkov, s ktorými mali uzatvorené nájomné zmluvy. Ak obce a samosprávne kraje mali uzatvorené nájomné zmluvy ku dňu schválenia zákona, vecné bremeno podľa § 4 ods. 1 zák. č. 66/2009 Z.z. vôbec nevzniklo, aj keď na pozemkoch vlastníkov boli postavené stavby obcí a samosprávnych krajov. Sú tak dve skupiny vlastníkov: jedna skupina vlastníkov pod stavbami obcí tá, ktorá má uzatvorené nájomné zmluvy s obcami a dostáva pravidelne odplatu – nájomné, a to ročne alebo mesačne; druhá skupina vlastníkov pozemkov pod stavbami obcí je tá, ktorá nemala ku dňu schválenia uzavreté nájomné zmluvy s obcami a na týchto pozemkoch bolo zriadené vecné bremeno. Dôvodil, že podľa ústavy vlastnícke právo všetkých vlastníkov má rovnakú ochranu, pričom vzniknutá situácia tomu nenasvedčuje. Namietal, že pri jednorazovej odplate za zriadenie vecného bremena zákonom sa dá hovoriť o iluzórnej ochrane vlastníckeho práva, a to z dôvodu existencie inštitútu premlčania a uplatňovania obcami a samosprávnymi krajinami námietok premlčania. Namietol, že vlastníci pozemkov pod stavbami nevedeli o zákone č. 66/2009 Z.z., nevedeli o tom, že zákon zriadil vecné bremeno na ich pozemky, ktoré sú pod stavbami, ktorých vlastníkom sú obce a mestá. Ak by aj vlastníci pozemkov boli bdeli a vedeli o zákone č. 66/2009 Z.z., zo žiadneho ustanovenia tohto zákona sa nedozvedeli, že si majú požiadať jednorazovú odplatu za zriadenie vecného bremena a to v premlčacej dobe počítanej odo dňa účinnosti tohto zákona. Ak by po 12 rokoch malo platiť, že odplata za vecné bremeno je jednorazová, označil to žalobca že ide o výhru, respektíve výhodu pre obce a samosprávne kraje, lebo už nemusia robiť nič len užívať cudzí majetok bez akejkoľvek náhrady.

Žalobca taktiež namietal, že sa súd vo svojom rozhodnutí nevyporiadal s princípom právneho štátu a princípom legitímnych očakávaní žalobcu; žalobu podáva na základe judikatúry, ktorá už bola konštantná, zastávajúca právny názor, že odplata za vecné bremeno podľa § 4 ods. 1 zák. č. 66/2009 Z.z. je vo forme uplatňujúceho sa plnenia. Pri podaní žaloby teda vychádzal z právnej istoty a legitímneho očakávania, že odplata mu patrí. Legitímne očakávania žalobcu sú založené na samotnom zákone, ktorý nehovorí, že odplata za existenciu vecného bremena podľa zák. č. 66/2009 Z.z. má byť jednorazová, ako je to uvedené v iných zákonoch a zároveň aj na predchádzajúcich rozhodnutiach tak okresných ako i krajských a aj Najvyššieho súdu SR. Uviedol, že napadnuté rozhodnutie zhoršuje jeho doterajšiu

pozíciu oproti predchádzajúcim rozhodnutiam, teda je v napätí s legitímnymi očakávaniami a súd sa touto skutočnosťou v rozhodnutí vôbec nevyporiadal. Preto uviedol, že je rozhodnutie arbitrárne a nespravodlivé. mal za to, že právna úprava zák. č. 66/2009 Z.z. na základe konkrétne ním označených rozhodnutí o opakovanej náhrade založila právnu istotu a legitímne očakávania, už pri podávaní žaloby, že súdy budú rozhodovať podľa doterajšej judikatúry a predovšetkým v súlade s čl. 20 Ústavy SR a čl. 1 Dodatkového protokolu. Mal legitímne očakávania, že svoj majetok bude do budúcnosti užívať. Štát mu užívanie znemožnil a zákonom č. 66/2009 Z.z. v súlade s výkladom NS SR v rozhodnutí z 30.11.2020 mu de facto vyvlastnil majetok, nakoľko vlastníčkovi ostalo iba holé vlastnícke právo. Namietol, že nemôže ani najvyšší súd a nie to okresný súd vo svojom rozhodnutí, ani zákonodarca po 11 rokoch od účinnosti zákona povedať, že odplata za vecné bremeno podľa § 4 zák. č. 66/2009 Z.z. je jednorazová. Nemôže to najmä povedať v čase, kedy už by mohli obce a samosprávne kraje vznášať námietku premlčania, lebo by to bolo v rozpore s princípom právneho štátu a v rozpore s princípom legitímnych očakávaní, tiež v rozpore s čl. 20 Ústavy SR. Dôvodil, že každý súd by mal vykladať zákon ústavným konformným spôsobom. Jediný ústavný konformný výklad § 4 zák. č. 66/2009 Z.z. je ten, že odplata za obmedzenie vlastníckeho práva má byť opakovaná za celý čas jeho obmedzovania. Cieľom zákona č. 66/2009 Z.z. je totiž majetkovo-právne usporiadanie vlastníckych vzťahov, teda, aby sa vlastníkom pozemkov pod stavbami stali obce a samosprávne kraje prostredníctvom pozemkových úprav alebo zámenných zmlúv. Rozhodnutím súdu, zopakoval, že došlo k porušeniu čl. 20 a čl. 46 Ústavy SR a čl. 1 Dodatkového protokolu v Dohovore ochrane ľudských práv a základných slobôd.

4. Podaním z 30.5.2023 žalobca dodal, že Krajský súd v Košiciach v obdobnej veci týkajúcej sa aplikácie zák. č. 66/2009 Z.z. rozhodol tak, že: „Aj keď ohľadne otázky priznávania náhrady za vecné bremeno podľa zák. č. 66/2009 Z.z. bola rozhodovacia prax dovolacieho súdu obohatená aj o ďalšie rozhodnutia, v ktorých sa preferuje priznanie jednorazovej náhrady (sp. zn. 1Cdo/171/2021 z 27.10.2021 a sp. zn. 1Cdo/99/2019 z 26.1.2022, sp. zn. 3Cdo/151/2020 a 5Cdo/175/2019 z 27.4.2022, ktoré odkazujú v tejto otázke na rozhodnutie NS SR sp. zn. 8Cdo/17/2019 a vychádzajú teda z jednorazovej náhrady), odvolací súd sa musel v tu prejednáwanej veci odkloniť od (v čase jeho rozhodovania existujúcej) ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, aby rešpektoval princíp právnej istoty žalobcu v tu prejednávanom spore, v rozpore s ktorým by bol iný záver o charaktere náhrady, ktorá im prislúcha za zákonné vecné bremeno v zmysle zák. č. 66/2009 Z.z. Pokiaľ súd prvej inštancie vychádzal zo záveru, že žalobcom patrí jednorazová náhrada za zákonné vecné bremeno, ktorá je už premlčaná, vychádza jeho rozhodnutie z nesprávneho právneho záveru a v dôsledkoch tu nesprávneho právneho záveru súd nevykonal dokazovanie potrebné na zistenie výšky náhrady, ktorá žalobcom prináleží za žalované obdobie. „ (uznesenie Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 6Co/44/2023) vzhľadom na skutočnosť, že aj v danom prípade žalobca požaduje vydanie odplaty za vecné bremeno za ďalšie žalované obdobie (ako v citovanom rozhodnutí) mal za to, že je citované rozhodnutie aplikovateľné aj na daný prípad a žiadal, preto, aby súd rozhodol v súlade s princípom právnej istoty.

5. Žalovaný sa k odvolaniu nevyjadril.

6. Krajský súd v Košiciach ako súd odvolací (§ 34 CSP) na základe odvolania podaného včas žalobcom ako oprávnenou osobou (§ 362 a § 359 CSP), proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné (§ 355 – 358 CSP), postupom bez nariadenia pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP a contrario) a viazaný rozsahom odvolania (§ 379 CSP) a odvolacími dôvodmi vymedzenými odvolateľom (§ 380 a § 365 CSP), preskúmal odvolaním napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie a dospel k záveru, že odvolaniu žalobcu nie je možné vyhovieť, rozsudok je vecne správny a ako taký ho preto potvrdil (§ 387 ods. 1 CSP).

7. Rozsudok bol verejne vyhlásený 20. júla 2023 o 10.25 hod. v pojednávacej miestnosti Krajského súdu v Košiciach č. dverí 202, o ktorej skutočnosti bol vopred vyvesený oznam na úradnej tabuli a zároveň zverejnený na webovej stránke tunajšieho súdu 14.7.2023.

8. Žalobca odôvodnil odvolanie proti rozsudku súdu prvej inštancie tým, že konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci (§ 365 ods. 1 písm. d/ CSP), súd dospel na základe vykonaného dokazovania k nesprávnym skutkovým zisteniam (§ 365 ods. 1 písm. f/ CSP) a vec nesprávne právne posúdil (§ 365 ods. 1 písm. h/ CSP).

9. Odvolací dôvod podľa ust. § 365 ods. 1 písm. d/ CSP dopadá na akékoľvek pochybenia v procesnom postupe súdu, ktoré nie sú subsumovateľné pod ostatné odvolacie dôvody, avšak len za predpokladu,

že mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Príkladom takejto vady môže byť nesprávne realizovaná manudukčná povinnosť súdu (a to tak v prípade, keď bola poskytnutá v užšom rozsahu, ako aj v prípade jej realizácie v širšom než zákonom predpokladanom rozsahu), pochybenia vo vykonanom dokazovaní (napr. vykonanie nezákonne získaného dôkazu bez splnenia predpokladu uvedeného v článku 16 ods. 2 CSP, alebo vypočutie relevantného svedka bez poučenia o práve odoprieť výpoveď), porušenie viazanosti súdu inými rozhodnutiami (§ 193 CSP) alebo posúdenie predbežnej otázky v rozpore s existujúcim rozhodnutím príslušného orgánu (§ 194 ods. 2 CSP).

10. Vada predpokladaná v § 365 ods. 1 písm. f/ CSP (súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam) je vadou skutkovou. Rozhodnutie trpí skutkovými vadami, ak bol nesprávne vytvorený jeho skutkový základ (skutkové zistenia). Nesprávnosť skutkových zistení pri tomto odvolacom dôvode je spôsobená nesprávnym postupom súdu prvej inštancie pri hodnotení výsledkov dokazovania, keď buď súd zobral do úvahy skutočnosti, ktoré z dôkazov nevyplývajú, alebo prípadne neprihliadol na skutočnosti, ktoré boli preukázané.

11. Odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. h/ CSP je vykladaný tak, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením je omyl súdu pri aplikácii práva na správne zistený skutkový stav. O omyl v aplikácii práva ide vtedy, ak súd použil právny predpis iný, než ktorý použiť mal alebo ak síce použil správny právny predpis, ale nesprávne ho interpretoval na daný prípad.

12. Odvolací súd dospel k záveru, že tieto odvolacie dôvody nie sú naplnené.

13. Súd prvej inštancie vykonal dokazovanie v rozsahu dostatočnom pre náležité zistenie skutkového stavu, vykonané dôkazy vyhodnotil podľa § 191 CSP, z týchto dôkazov dospel k správnym skutkovým zisteniam, na ktorých aj založil svoje rozhodnutie. Zo zisteného skutkového stavu vyvodil správny právny záver, ktorý je v súlade s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít – Najvyššieho súdu SR a Ústavného súdu SR, pričom rozsudok aj náležite odôvodnil a nebola zistená žiadna tzv. iná vada konania, ktorá by mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, preto odvolací súd rozsudok ako vecne správny potvrdil podľa § 387 ods. 1 CSP.

14. Správne, podrobné, presvedčivé a zákonu zodpovedajúce sú aj dôvody napadnutého rozsudku, s ktorými sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje a na tieto odkazuje (§ 387 ods. 2 CSP). Odôvodnenie rozsudku súdu prvej inštancie dáva odpoveď na všetky relevantné otázky súvisiace s predmetom konania. Súd dostatočne a presvedčivo objasnil skutkový a právny základ rozhodnutia, nenechal pritom priestor pre vznik pochybností, prečo žalobu zamietol. Rozsudok súdu prvej inštancie je vecne správny v celom rozsahu a odvolací súd v celom rozsahu sa stotožňuje s jeho dôvodmi.

15. Na správnosti skutkových zistení a právnych úvah súdu prvej inštancie, ako ani na správnosti dôvodov napadnutého rozsudku nie je spôsobilé nič zmeniť ani podané odvolanie. Odvolací súd reagujúc na odvolacie námietky žalobcu a na zdôraznenie správnosti dôvodov napadnutého rozsudku dopĺňa:

16. Pokiaľ žalobca namieta, že vzhľadom na konštantnú rozhodovaciu prax súdov v čase podania žaloby, podľa ktorej rozhodovacej praxe bola odplata za vecné bremeno zriadené podľa zákona č. 66/2009 Z.z. priznávaná ako opakovaná náhrada a teda na základe princípu právnej istoty mal legitímne očakávanie, že jeho spor bude rozhodnutý v súlade s touto konštantnou rozhodovacou praxou, odvolací súd dáva do pozornosti dovolateľa, čo tvorí, resp. predstavuje ustálenú rozhodovaciu prax všeobecných súdov, čo je základným atribútom právnej istoty podľa článku 2 CSP a ako chápať princíp legitímneho očakávania predstavujúci osobitnú kategóriu právnej istoty.

17. Najskôr, v súvislosti s otázkou, čo je považované za ustálenú rozhodovaciu prax, dáva odvolací súd do pozornosti rozhodnutia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3 Cdo 6/2017, 6 Cdo 129/2017, resp. poukazuje aj na závery rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 198/2017 zaoberajúceho sa prípustnosťou i zmeny judikatúry:

V zmysle uznesenie Najvyššieho súdu SR zo 6. marca 2017, sp. zn. 3 Cdo 6/2017: „Ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu je vyjadrená predovšetkým v stanoviskách alebo rozhodnutiach najvyššieho súdu, ktoré sú ako judikáty publikované v Zbierke stanovísk Najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov SR. Do tohto pojmu možno zaradiť aj prax vyjadrenú opakovane vo viacerých nepublikovaných

rozhodnutiach najvyššieho súdu alebo dokonca aj jednotlivu v dosiaľ nepublikovanom rozhodnutí, pokiaľ niektoré neskôr vydané (nepublikované) rozhodnutia najvyššieho súdu názory obsiahnuté v skoršom rozhodnutí nespochybnili, prípadne tieto názory akceptovali a vecne na ne nadviazali.“

V zmysle uznesenie Najvyššieho súdu SR z 31. októbra 2017, sp. zn. 6 Cdo 129/2017: „S prihliadnutím na čl. 3 Základných princípov CSP do pojmu ustálená rozhodovacia prax dovolacieho súdu treba zahrnúť aj rozhodnutia Ústavného súdu SR a Európskeho súdu pre ľudské práva, prípadne Súdneho dvora Európskej únie. Rozhodnutia súdov iných štátov, a teda ani rozhodnutia Ústavného súdu ČR a Najvyššieho súdu ČR pod tento pojem nespádajú.“

Zároveň v zmysle uznesenie Najvyššieho súdu SR z 19. marca 2018, sp. zn. 3 Cdo 198/2017: „Nový, teda judikatúrou nanovo, prípadne inak formulovaný právny názor sa aplikuje aj do minulosti (retrospektívne). Vychádza sa z prevažujúceho prístupu, že súd právo netvorí, ale iba nachádza. Pokiaľ dôjde k zmene judikatúry bez zmeny právnej normy, nejde o zmenu právneho pravidla; ide o tú istú normu, iba je nanovo vyjadrený jej obsah. Z toho vyplýva, že účinky zmeny judikatúry nemožno obmedziť len do budúcnosti. Súd, ktorý rozhoduje po zmene judikatúry, nemôže vedome aplikovať nesprávny, judikatúrou už prekonaný názor. Nový právny názor je vzhľadom na to potrebné aplikovať aj na všetky už prebiehajúce konania. Tým sa prípustné retrospektívne pôsobenie zmeny judikatúry líši od neprípustného retroaktívneho pôsobenia právnych noriem.“

18. Zohľadniac vyššieuvedené názory odvolací súd upriamuje pozornosť na to, že navyše v prípade rozhodnutí, na ktoré poukazoval žalobca v odvolaní ako na konštantnú rozhodovaciu prax, ide o rozhodnutia okresných resp. krajských súdov, v prípade ktorých ani nemožno hovoriť o ustálenej rozhodovacej praxi.

Okrem toho, súd prvej inštancie odklon od ich právnych záverov dôkladne odôvodnil aj s poukázaním na ustálenú rozhodovaciu prax, ktorá je vytváraná rozhodovaním, resp. rozhodnutiami najvyššieho súdu, na ktoré správne poukázal a z ktorých vychádzal.

19. Princíp právnej istoty v procese prijímania súdneho rozhodnutia znamená, že v každom štádiu procesu musí byť stranám sporu zrejmá právna úvaha súdu. Právnu istotou sa má zabrániť nepredvídaným a prekvapivým rozhodnutiam. Vyžaduje v procese tvorby súdneho rozhodovania dať stranám sporu rozumný priestor na polemickú reakciu na právne argumenty protistrany, ako aj na právne úvahy súdu. Výsledkom má byť rozhodnutie, ktoré strany sporu „neprekvapí“, teda je logickým vyústením doterajšieho priebehu konania, keď aj po všetkých právnych argumentoch a skutkových okolnostiach musí jedna zo strán procesne prehrať.

Pokiaľ ide o súlad s ustálenou rozhodovacou praxou najvyšších súdnych autorít, je potrebné článok 2 základných princípov Civilného sporového poriadku vykladať vo funkčnej jednote s článkom 3, v tomto zmysle je jednoznačné, že za najvyššie súdne autority možno mať i/ Ústavný súd Slovenskej republiky, ii/ Najvyšší súd Slovenskej republiky a iii/ v oblasti ich kompetenčného dosahu na „civilný proces v SR“ i Európsky súd pre ľudské práva a Súdny dvor Európskej únie.

Reflexiu princípu právnej istoty možno nájsť v mnohých pravidlách a inštitútoch, v konkrétnych právnych situáciách predvídaných Civilným sporovým poriadkom. Princíp právnej istoty ako teoretický postulát nachádza v Civilnom sporovom poriadku svoju konkrétnu právnu reflexiu najmä v inštitútoch Veľkého senátu ako nástroja na dosiahnutie zjednocovania judikatúry Najvyššieho súdu SR (§ 48 CSP), v obligatórnosti vyjadrenia právneho názoru súdu na prejednávajúcu vec podľa § 171 ods. 1 CSP, v dôkladnom odôvodnení prípadného odklonu od konštantnej judikatúry, ak sa ju sudca rozhodne nerešpektovať (§ 220 ods. 3 CSP) a v inštitúte tzv. pokuty za súdivosť podľa § 452 ods. 2 CSP.

20. Podľa rozhodnutia Ústavného súdu SR sp. zn. III. ÚS/551/2012: „Z ústavnej kompetencie súdov interpretovať a aplikovať zákony vyplýva aj ich oprávnenie dopĺňať a rozvíjať existujúcu judikatúru týkajúcu sa relevantných právnych otázok v prerokovávaných veciach. Prípadné odchýlenie sa súdu od existujúcej skoršej judikatúry v konkrétnom prípade by mohlo predstavovať zásah do základných práv a slobôd účastníka konania len za predpokladu, že by bolo dôsledkom arbitrárnosti alebo zjavnej neodôvodnenosti súdneho rozhodnutia v prerokovávanej veci.“

21. Predvídateľné je také rozhodnutie, ktorému predchádza predvídateľný postup pri konaní a rozhodovaní. Zákon ustanovuje, že účastníci by nemali byť zaskočení možným iným právnym posúdením veci súdom bez toho, aby im bolo umožnené tvrdiť skutočnosti významné z hľadiska sudcovho právneho názoru navrhnuť na ich preukázanie dôkazy. Rovnako by nemali byť zaskočení

takým postupom súdu, ktorý nemá oporu v predvídateľným právnom postupe súdu, ktorý nie je v súlade s procesným právom a jeho pravidlami.

22. Podľa rozhodnutia Ústavného súdu SR, II. ÚS/300/2018 z 15. septembra 2018: „V zásadnej ústavnoprávnej rovine platí, že je v rozpore s inštitúciou právneho štátu a v rámci neho s požiadavkou právnej istoty, respektíve predvídateľnosti súdneho rozhodnutia, aby všeobecné súdy rozhodovali v obdobných veciach odlišným, ba až protichodným spôsobom. V každom prípade však pri odchýlení od skoršej rozhodovacej praxe sa vyžaduje cieleňé zdôvodnenie odlišného stanoviska prijatého v obdobnej otázke.

23. Odvolací súd má za to, že nemožno princíp právnej istoty chápať zjednodušene a obmedzene len ako požiadavku, že zásadne právne rovnaké (obdobné) prípady sa majú posudzovať rovnako a rozdielne prípady rozdielne, a ani nie dogmaticky. Ak teda súd posúdi konkrétnu právnu situáciu odvolávajúci sa na pravidlo analogickej aplikácie už posúdených prípadov, no aj prípad, kedy právnu situáciu posúdi inak, musí: i/ svoj myšlienkový postup „odkryť“ stranám sporu napr. pri predbežnom prejednaní sporu obligatórnym ozrejením svojho právneho názoru, ii/ svoj myšlienkový postup v oboch prípadoch náležite odôvodniť.

V posudzovanej veci súd prvej inštancie postačujúcim spôsobom zdôvodnil nepriznanie náhrady žalobcovi poukázaním na rozhodovaciu prax najvyššieho súdu o jednorazovom charaktere náhrady s tým, že v danej veci úspešne vzniesol žalovanú námietku premlčania.

24. Osobitnou kategóriou právnej istoty je podľa judikatúry princíp, resp. doktrína legitímneho očakávania. Judikatúra Slovenskej republiky definuje legitímne očakávania ako kategóriu právnej istoty, ktorej účelom je garancia čitateľnosti správania sa orgánov verejnej moci a ochrana súkromných osôb pred nepredvídateľným mocenským zásahom do ich právnej situácie, na vyústenie ktorej do určitého výsledku sa spoliehali (nález Ústavného súdu SR, sp. zn. PL. ÚS 16/06).

Orgán verejnej moci musí vo vzťahu k účastníkom konania postupovať predvídateľným, čitateľným spôsobom a to vzhľadom na očakávania, ktoré voči tomuto orgánu účastník má. Očakávania účastníkov musia byť opodstatnené a to buď vzhľadom na platnú právnu úpravu alebo postup orgánov verejnej moci v podobných prípadoch.

V rovine legitímnych očakávaní účastníka vo vzťahu k rozhodnutiam orgánov verejnej moci princíp/doktrína právnej istoty pripomína zásadu, že pri rozhodovaní v skutkovo zhodných alebo podobných prípadoch má orgán verejnej moci postupovať tak, aby nevznikli neodôvodnené rozdiely a taktiež zásadu zákazu prekvapivých rozhodnutí orgánov verejnej moci.

Aplikovaním zásady legitímnych očakávaní sa dodržiava predvídateľnosť postupu, resp. rozhodnutia orgánu verejnej moci, avšak táto doktrína nie je absolútna.

25. Odvolací súd preskúmaním rozhodnutia a postupu súdu prvej inštancie je presvedčený, že vzhľadom na postup súdu v konaní a odôvodnenie vydaného rozhodnutia, k nedodržaniu/porušeniu zásady legitímneho očakávania nedošlo, doktrína totiž nemôže byť chápaná neobmedzene. Takéto jej chápanie by znamenalo nemožnosť akéhokoľvek vývoja právnej teórie a judikatúry. Súd prvej inštancie v danej veci v súlade s princípom právnej istoty v zmysle čl. 2 základných princípov Civilného sporového poriadku rozhodol vec súladne s ustálenou rozhodovacou praxou najvyššieho súdu, o svojom postupe a právnych názoroch žalobcu, resp. obe strany sporu informoval a umožnil im argumentovať. Rozsudok, včítane odklonu od žalobcom poukazovaných rozhodnutí okresných a krajských súdov z predchádzajúceho obdobia vydaných v iných obdobných sporoch, dôsledne odôvodnil a to zmenou či vývojom ustálenej rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu Slovenskej republiky.

26. Pokiaľ sa týka námietky nesprávneho právneho posúdenia veci, odvolací súd má za to, že súd prvej inštancie vec správne právne posúdil, jeho právna argumentácia je súladná s aktuálnou ustálenou rozhodovacou praxou najvyššieho súdu v obdobných veciach.

27. Pokiaľ sa týka spornej otázky v posudzovanej veci a to či za nútené obmedzenie vlastníckeho práva prináleží vlastníčkovi pozemku jednorazová alebo opakovaná náhrada, došlo v jej posudzovaní k vývoju právnych názorov. Zákonné vecné bremená sa riadia verejnoprávnu úpravou, ktorá je voči úprave vecných bremien v Občianskom zákonníku špeciálna. Zákon č. 66/2009 Z.z. nerieši otázku finančnej náhrady za nútené obmedzenie vlastníckeho práva, súdnou praxou však bolo postupne ustálené, že vlastníčkovi pozemku patrí opakujúca sa (nie jednorazová) náhrada vo výške obvyklého

nájomného. Vychádzalo sa z doterajšej/predchádzajúcej rozhodovacej činnosti vyšších súdnych autorít, ktorej základom bol nález ÚS SR PL.ÚS 42/2015 z 12.10.2016, pričom už v rozhodnutí sp. zn. III.ÚS 237/2009 sa ústavný súd priklonil k úvahám o opakovaných platbách primeranej náhrady počas trvania núteného obmedzenia. V súlade s takto ustálenou súdnou praxou rozhodoval aj Krajský súd v Košiciach (a aj okresné sudy v obvode tohto krajského súdu).

28. Odlišnými od uvádzanej rozhodovacej praxe sa stali závery rozhodnutí Najvyššieho súdu SR sp. zn. 2Cdo/194/2018 z 26.8.2019 a sp. zn. 8 Cdo/17/2019 z 30.11.2020:

29. Uznesením sp. zn. 8 Cdo 17/2019 z 30.11.2020 Najvyšší súd SR ako dovolací súd zrušil rozsudok odvolacieho súdu, podľa ktorého náhradu za nútené obmedzenie vlastníckeho práva je možné priznať aj opakovane za určitý časový úsek až do usporiadania vlastníckych vzťahov podľa zákona č. 66/2009 Z.z.. Odvolací súd v odôvodnení svojho rozhodnutia konštatoval, že mu nie je známe rozhodnutie najvyššieho súdu, ktoré by meritórne riešilo náhradu za vecné bremeno vzniknuté podľa zákona č. 66/2009 Z.z. Podľa právneho názoru dovolacieho súdu sa odvolací súd pri riešení predmetnej otázky odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu vyjadrenej v rozhodnutí sp. zn. 2Cdo/194/2018, ktoré poukazuje na ďalšie rozhodnutia NS SR v tomto smere.

30. Uznesením sp. zn. 2 Cdo 194/2018 z 26.8.2019 Najvyšší súd SR ako súd dovolací odmietol dovolanie proti potvrdzujúcemu rozsudku krajského súdu. Okresný súd vzhľadom na aplikáciu § 4 zák. č. 66/2009 Z.z., podľa ktorého sa majú vzťahy vlastníka pozemku a vlastníka cesty usporiadať konštatoval, že nemôže byť žalobcom uplatnený nárok posúdený ako nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia. Od účinnosti zákona č. 66/2009 Z.z. vzniklo k pozemku pod stavbou vo verejnom záujme zákonné vecné bremeno až do vykonania pozemkových úprav a vlastníkovi patrí náhrada v súlade s § 151n ods. 3 Občianskeho zákonníka. Právo na náhradu za vecné bremeno sa premlčuje vo všeobecnej trojročnej dobe, pretože ide o nárok z práva, ktorému korešponduje vecné bremeno. Tento nárok je len jeden a má ho ten vlastník zaťaženého pozemku, ktorý túto nehnuteľnosť vlastnil v čase vzniku vecného bremena, teda ku účinnosti zákona č. 66/2009 Z.z., t.j. ku dňu 1. júla 2009. Vlastníkom pozemku v tej dobe nebol žalobca, pretože ten sa stal vlastníkom až 27. mája 2015. Právo na náhradu vecného bremena patrilo teda v zmysle uvedeného len predchádzajúcim vlastníkom tohto pozemku, t.j. B. Z. a X. Z. v čase vzniku vecného bremena (od 1.7.2009).

Dovolateľ položil dovolaciemu súdu otázku, či vlastník pozemku, na ktorom viazne zákonné vecné bremeno v zmysle zákona č. 66/2019 Z.z., má nárok na primeranú náhradu za nútené obmedzenie vlastníckeho práva vo forme pravidelných platieb primeranej náhrady počas trvania núteného obmedzenia vo výške ročného úžitku, ktorý sa viaže k tej časti nehnuteľnosti, v ktorej sa vlastníctvo obmedzuje a či existuje ustanovenie všeobecne záväzného právneho predpisu, ktoré by bránilo považovať náhradu za obmedzenie vlastníckych práv zákonným vecným bremenom podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z.z. vo forme opakujúceho sa plnenia.

NS SR konštatoval, že obdobná právna otázka už bola rozhodovacou praxou dovolacieho súdu vyriešená, pričom poukázal na vyššie citované rozhodnutia NS SR sp.zn. 7 Cdo 26/2014 ako aj sp. zn. 3 Cdo 49/2014, ktoré sa týkali priznávania primeranej náhrady za zriadenie vecného bremena podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z.z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov. Dovolací súd uviedol, že vyslovený právny názor je plne prijateľný a použiteľný aj na priznávanie primeranej náhrady za zriadenie vecného bremena podľa zákona č. 66/2009 Z.z. Aj obmedzenie vlastníckeho práva podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z.z. patrí totiž k tzv. legálnym (zákonným) vecným bremenám, čiže k verejnoprávnym obmedzeniam vlastníckeho práva. Jeho verejnoprávny charakter a jeho povaha nasvedčujú tomu, že sa významne približuje k obmedzeniu vlastníckeho práva zakotveného v zákone č. 182/1993 Z.z. Svedčí o tom nakoniec aj ich zhodná zákonná konštrukcia. Zriadenie vecného bremena predstavuje spôsob, ako vyriešiť dlhodobu neusporiadanú vzťahy k pozemkom vo vlastníctve iných osôb, na ktorých sa nachádzajú povolené stavby, ktoré boli pôvodne vo vlastníctve štátu a podľa osobitných predpisov prešli na obce a vyššie územné celky. Ide o nedoriešené právne vzťahy z predchádzajúceho spoločenského režimu a zákonodarca prijatím zákona č. 66/2009 Z.z. ustanovil mechanizmy, akými možno usporiadať medzery vo vlastníckych vzťahoch. Ak judikatúra najvyššieho súdu akceptovaná ústavným súdom dospela k záveru, že právo na náhradu za obmedzenie vlastníckeho práva podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z.z. vzniklo ex lege jednorazovo tomu, kto bol vlastníkom zaťaženého pozemku ku dňu účinnosti tohto zákona, nemôže byť tomu inak ani pri zriadení vecného bremena podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z.z. Ak tieto legálne (zákonné) vecné bremená majú všetky jednotiace znaky, t.j. ide o obmedzenia vlastníckeho práva založené verejnoprávnymi normami kogentného charakteru

s významným prvkom súkromnoprávnym, okruh oprávnených subjektov je vymedzený druhovo a nezapisujú sa do katastra nehnuteľností, vyjadrené v zhodnej právnej úprave, nemôže byť tomu inak ani v súvislosti s finančnou náhradou za obmedzenie vlastníckeho práva. Pre opačný právny názor niet žiadnych presvedčivých argumentov. Najvyšší súd vo svojom rozhodnutí sp. zn. 3 Cdo 49/2014 konštatoval, že finančná náhrada za zriadenie vecného bremena podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z.z. je nepochybne majetkovým právom osoby, ktorá je povinným subjektom z vecného bremena. Predmetné bremeno vzniká „in rem“, vzťahuje sa na každého vlastníka zaťaženého pozemku bez ohľadu na spôsob zmeny vlastníctva. Nemožno teda jeho vznik posudzovať samostatne v prípade každého nového vlastníka zaťaženého pozemku. Finančná náhrada za vznik vecného bremena je nepochybne jednorazová; nemá teda charakter opakovaného plnenia. Je nelogické, aby pri každej zmene vlastníka mal nový majiteľ zaťaženého pozemku nový nárok na finančnú náhradu za už vzniknuté vecné bremeno. Podstatou predmetného názoru považoval za „ústavne udržateľný“ aj ústavný súd v rozhodnutí sp. zn. IV. ÚS 227/2012. Ani ďalšie rozhodnutia ústavného súdu týkajúce sa posudzovania opakovanosti finančnej náhrady za zriadenie vecného bremena podľa § 23 ods. 5 zákona č. 182/1993 Z.z., v ktorých posudzoval ústavnosť rozhodnutí založených na obdobných záveroch (sp. zn. I. ÚS 474/2013, IV. ÚS 227/2012, I. ÚS 1/2012, II. ÚS 506/2011), na tom nič nezmenili. Ani nález ústavného súdu sp. zn. Pl. ÚS 42/2015 neovplyvnil vyššie ustálený právny názor. pri právnej úprave zákona o vlastníctve bytov a nebytových priestorov vzniká k pozemku právo zodpovedajúce vecnému bremenu, ak vlastníkom domu nie je vlastníkom pozemku, teda rozsah vecného bremena je určiteľný už pri jeho vzniku, t.j. od účinnosti zákona 1. septembra 1993. Je tomu tak aj pri zriadení vecného bremena podľa § 4 ods. 1 zákona č. 66/2009 Z.z., ktorého rozsah je určiteľný už pri jeho vzniku.

31. Uznesením Ústavného súdu SR sp. zn. IV. ÚS 539/2020 z 28.10.2020 ústavný súd odmietol ústavnú sťažnosť proti vyššie uvedenému uzneseniu NS SR č.k. 2 Cdo 194/2018 z 26.8.2019 a konštatoval, že najvyšší súd sa ako dovolací súd v napadnutom uznesení zaoberal a ústavne akceptovateľným spôsobom aj vysporiadal s dovolacou argumentáciou sťažovateľa, pričom z ústavnoprávneho hľadiska niet žiadneho dôvodu, aby sa spochybňovali závery napadnutého uznesenia najvyššieho súdu z pohľadu námietky sťažovateľa o nesprávnej a arbitrárnej aplikácii použitej právnej úpravy.

32. Aj proti rozhodnutiu NS SR sp. zn. 8 Cdo/17/2019 bola podaná ústavná sťažnosť, ktorá bola rozhodnutím ÚS SR sp. zn. III.ÚS 537/2021 z 30.9.2021 odmietnutá pri rešpektovaní princípu subsidiarity, lebo o veci sťažovateľov prebiehalo konanie pred všeobecnými súdmi a spor nebol právoplatne rozhodnutý.

33. Z rozhodnutí Najvyššieho súdu Slovenskej republiky - uznesenia sp. zn. 2 Cdo 194/2018 z 26. augusta 2019 a rovnako aj uznesenia sp. zn. 8 Cdo 17/2019 z 30. novembra 2020 je zrejmé, že náhrada za zriadenie vecného bremena má charakter jednorazovej odplaty. Najvyšší súd tiež celkom jednoznačne uviedol, že uvedené rozhodnutia tvoria ustálenú rozhodovaciu prax ohľadne tejto otázky. Aplikujúc právne závery vyplývajúce z uvedených rozhodnutí NS SR (2Cdo/194/2018 a 8Cdo/17/2019), na ktoré nadväzujú (a potvrdzujú z nich plynúce právne závery o jednorazovej náhrade) i ďalšie rozhodnutia NS SR (1Cdo 171/2021 z 27. októbra 2021, 1Cdo/99/2019 z 26. januára 2022, 5Cdo/175/2019 z 27.4.2022) na posudzovanú právnu vec, je možné dospieť len k záveru o nemožnosti priznania náhrady za nútené obmedzenie vlastníckeho práva žalobcu zákonným vecným bremenom podľa § 4 ods. 1 zák. č. 66/2009 Z.z. opakovane až do usporiadania vlastníckych vzťahov spôsobom upraveným v zák. č. 66/2009 Z.z. Vlastník pozemku, na ktorom viazne zákonné vecné bremeno v zmysle zákona č. 66/2009 Z.z., má nárok na jednorazovú náhradu za nútené obmedzenie vlastníckeho práva, ktorá náhrada podlieha premlčaniu.

Ak teda odvolateľ odôvodňoval svoj nárok tiež potrebou rešpektovania princípu právnej istoty a v čase podania jeho žaloby prevažujúcim hodnotením peňažnej náhrady za obmedzenie vlastníckeho práva vzniknutého na základe zákona č. 66/2009 Z.z. v rozhodnutiach okresných a krajských súdov ako náhrady opakovanej, odvolací súd záverom sumarizuje, že rozhodnutia prvoinštančných a odvolacích súdov netvoria ustálenú rozhodovaciu prax najvyšších súdnych autorít, súčasne je zrejmé, že ohľadne otázky charakteru náhrady za nútené obmedzenie vlastníckeho práva na základe zákona č. 66/2009 Z.z. došlo k zmene judikatúry a súd, ktorý rozhoduje po zmene judikatúry, nemôže vedome aplikovať nesprávny, judikatúrou už prekonaný názor.

34. K tvrdeniam odvolateľa, že rozhodovacou činnosťou súdov a priznávaním jednorazovej odplaty, resp. náhrady sa úplne popiera účel a význam zákona č. 66/2009 Z.z., odvolací môže dodať len toľko, že

je povinný rešpektovať ustálenú rozhodovaciu prax dovolacieho súdu ako najvyššej súdnej inštalácie všeobecného súdnictva, ktorá sa zhodla na jednorazovej náhrade.

35. Podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 262 ods. 1 CSP odvolací súd rozhodol i o trovách odvolacieho konania, a to tak, že stranám ich náhradu nepriznal. Žalovanému, ktorý by vzhľadom na úspech v odvolacom konaní mal nárok na náhradu trov odvolacieho konania, žiadne trovy nevznikli, žalobca/ odvolateľ na náhradu trov odvolacieho konania nemá právo.

36. Pomer hlasov, akým bolo rozhodnutie prijaté: 3 hlasy za (§ 393 ods. 2 posledná veta CSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

- a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,
- b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,
- c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,
- d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,
- e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo
- f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštalácie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

- a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu,
- b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo
- c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

- a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,
- c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b).

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštalácie (§ 422 ods. 1,2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštalácii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy. Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 1,2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

- a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,
- c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP).